

Kronika předků Stanislava Kargerera

(*1969)

*Motto: Každý je strůjcem svého osudu
(Jan Lucemburský 1296-1346)*

*Tuto Kroniku věnuji lidem, kteří mi pomohli najít předky Kargerů z Červenky až
v dalekém Lucembursku, zejména však dvěma genealogickým badatelům,
panu Georgesu Eicherovi, zakladateli genealogického projektu www.luxroots.org
a panu René Seyllovi (*1940), podporovateli tohoto projektu*

Ing. Zdeněk Šedivý

Místo úvodu

Pátrání po předcích Standy Kargera začalo a pokračovalo nenápadně a vcelku obvykle, jak jsem ze svých genealogických pátrání zvyklý. To jsem ještě netušil, až kam mě cesta za jeho předky dovede. Tím myslím nejenom vzdálenost měřenou v kilometrech, ale také to, co jsem na této cestě o zjistil a co nového jsem se dozvěděl a naučil.

Kromě jiného jsem si také připomněl historické děje na přelomu 18. a 19. století na západ od naší malé, ale krásné země, a ještě silněji jsem si uvědomil historickou vazbu mezi rodem Lucemburků a našimi historickými zeměmi. Tato fakta si dnes každý může vyhledat na internetu, proto jenom připomenu jména Jan Lucemburský, císař římský Karel IV. Lucemburský a jeho synové Václav IV. a Zikmund Lucemburský.

Dozvěděl jsem se také o existenci habsburské državy Habsburské Nizozemí, které se v letech 1482 až 1794 rozkládalo na území současné Belgie, Lucemburska a části severní Francie a po určitou dobu také na území části dnešního Nizozemska, nejdříve pod názvem Španělské Nizozemí a po roce 1714 pak pod názvem Rakouské Nizozemí.

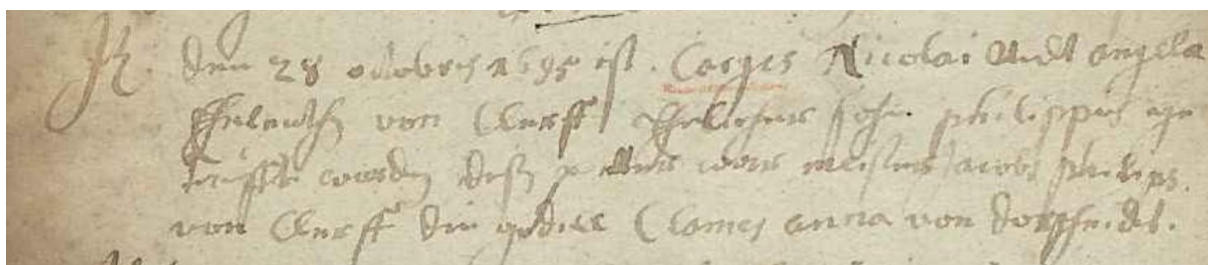
Přenesme se tedy nyní v čase do konce 17. století a z Červenky o 1 000 km na západ do obce Clervaux, která leží na severu Lucembursku. Na fotografii vidíme dnešní podobu této obce.

Philippus Carges a jeho žena Odilia, rozená Cannelss

Jedním z prvních matričních zápisů je záznam o narození Philippa Cargese, který se narodil v obci Clervaux 28. října 1695. Jeho rodiče s jmenovali Nicolai a Angela Carges.

Než budeme pokračovat dál, musíme si připomenout pár věcí. Když uvádíme den, kdy se někdo narodil, jde o datum křtu, které může být totožné s datem narození, někdy o den, maximálně o dva dny později. Před křtem farář nejdříve pozdravil přítomné, především otce dítěte. Matka byla doma, se svým dítětem při křtu nikdy nebyla, křest se konal co nejdříve po narození, kdy ještě matka do kostela nesměla, protože zatím neabsolvovala obřad očištění. Pro křesťany v těchto dobách byl křest velmi důležitý, protože věřili, že duše nepokřtěného dítěte nebude spasena.

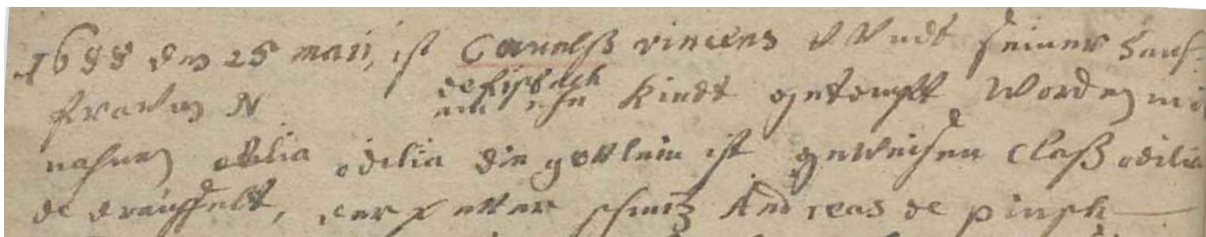

Hrad Clervaux, který jsme viděli na snímku na předchozí straně, je dominantou stejnojmenného města, pochází z 12. století. Stojí na skalnatém výběžku nad městem, obklopený ze tří stran smyčkou v řece Clerve.

V době, o které píšeme, tedy konec 17. století bylo v našich historických zemích nastoleno po konci třicetileté války (1648) takzvané druhé nevolnictví. Jde o označení vztahu závislosti mezi rolníkem (nevolníkem) a majitelem půdy (pán). Rolník byl nájemcem půdy a byl tak právně vázán k jejímu majiteli. Vztah zahrnoval také fyzickou závislost rolníka a jeho povinnost respektovat pánovu vůli. Z pohledu raně novověkého práva byla hlavním rozlišovacím kritériem pro odlišení svobodného a nevolného obyvatelstva nemožnost volné změny místa pobytu. Nevolnictví se projevovalo zejména povinností robotovat, odvádět poddanské dávky odvozené od osobní závislosti na vrchnosti, na omezování či zpoplatnění sňatků a vystěhovalctví mimo hranice panství.

V západní Evropě, tedy i na území, ve kterém žili první zjištění předci rodu Kargerů, byly od 14. století sociální a ekonomické podmínky výrazně jiné. Epidemie moru ve 14. století způsobila demografickou krizi, díky které začala být instituce nevolnictví v západní Evropě na ústupu. Došlo k rozvolnění vztahu mezi rolníkem-nevolníkem a pánem, takže tradiční nevolnictví bylo nahrazeno peněžní rentou a rolník získal některé osobní svobody, například nebyl fyzicky vázán k půdě.

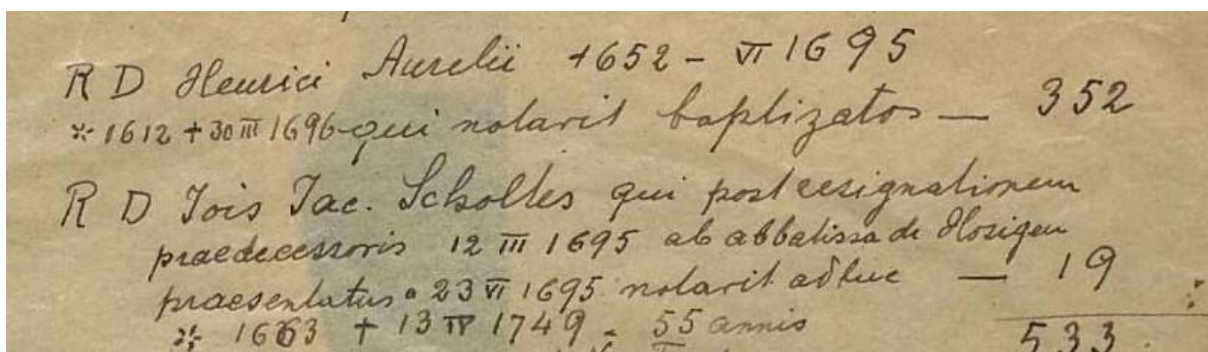
Budoucí manželka Philippa Cargese, Odilia Cannelss, se narodila o sedm let dříve než Philipp, a to dne 25. května 1688 ve Fischbachu.

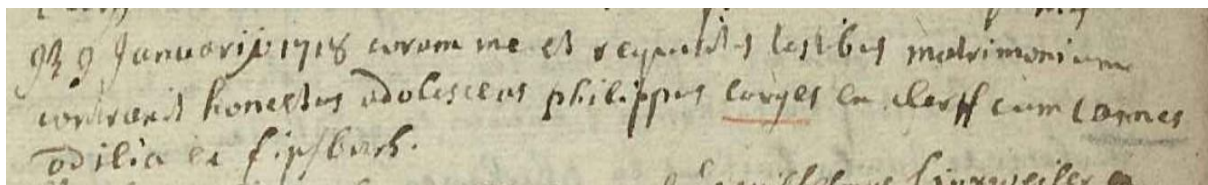
Její otcem byl dle matričního zápisu Vincens Cannelss, jméno matky nám zůstalo neznámé, pan farář ji označil písmenem N.

Clervaux i Fischbach patřily do farnosti Munshausen, tedy zde se odehrávaly všechny křty, svatby i pohřby.

V matriční knize se nám zachoval zápis o tom, jak se jmenovali v době konce 17. a začátku 18. století faráři v Mushausenu. Zápis je zapsán latinkou a je dobře čitelný.

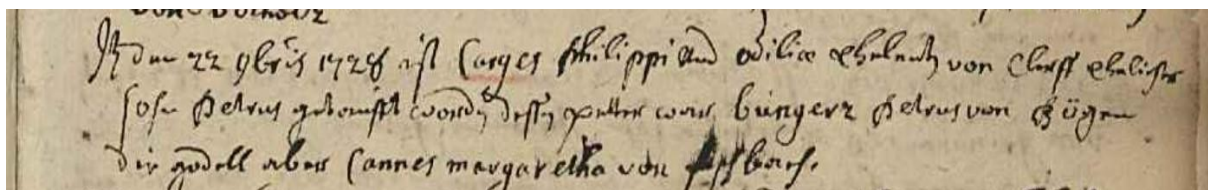
V tomto kostele v Munshausenu, jak vidíme z matričního záznamu (psaného latinkou a latinsky) se dne 9. ledna 1718 stala devětadvacetiletá Odilia Cannelss manželkou dvaadvacetiletého Philippa Cargese.

Z tohoto manželství se podařilo dohledat narození pěti dětí. Dne 25. ledna 1719 se jim narodil syn Philippus, ten však ve věku jednoho roku umírá 22. února 1720. V roce 1721, 9. září, přišel na svět druhorozený syn Nicolas, také on umírá v dětském věku dne 3. září 1723 pár dní před svými druhými narozeninami.

V roce 1724, dne 2. června, přibyla do rodiny dcerka Maria. Ta se pravděpodobně dožila dospělého věku. Její další osudy však nebyly dohledány, protože se pravděpodobně vdala do jiné farnosti.

Dne 22. listopadu 1728 se jim narodil syn Petrus, přímý předek rodu Kargerů. Jeho osudy budeme sledovat v další kapitole. Zde je matriční zápis o jeho narození.

Zde se píše: 22. Novembris 1728 ist Cargese Philippi und Odilia eheleute von Clerf ehelichen Sohn Petrus getauft worde dessen petter war Bungerz Petrus von Bögen die gödell aber Cannes Margaretha von Fischbach.

V českém překladu: Dne 22. listopadu 1728 byl manželům Philippovi a Odilie Cargesovým z Clerf pokřtěn manželský syn Petrus, jehož kmotrem byl Bungerz Petrus z Bögen ale kmotrou Margaretha Cannes von Fischbach.

Dne 24. srpna 1732 přišla na svět dcera Eva. Ani ta se nedožila alespoň věku, kdy děti začínají chodit do školy, zemřela 5. ledna 1737.

Ještě předtím však dne 25. prosince 1725 umírá otec rodiny Philippus Cargese ve věku 39 let.

Čtenář si možná povšiml častých úmrtí v zimě. Bylo to kromě jiného tím, že zdroje obživy se již v té době tenčily a svoji roli jistě také hrál nedostatek vitamínu C v potravě. V neposlední řadě i poloha Clervaux, které se nachází v Ardenách a s jeho nadmořskou výškou okolo 500 m ho můžeme přirovnat k podmínkám naší Českomoravské vysočiny, kde hlad také býval častým hostem. V našich očích je dnes Lucembursko bohatou zemí, ale nesmíme zapomenout, v letech 1841 až 1890 tuto zemi

opustila třetina obyvatel, tedy přibližně 70 000, z nichž téměř 50 000 emigrovalo do USA.

Takže jsme na počátku roku 1737, rodinu tvoří vdova Odilia, dvanáctiletá dcera Maria a osmiletý synek Petrus. Avšak v dubnu 1738 je vše jinak, Odilia Carges, rozená Cannelss umírá ve věku 49 let dne 24. dubna 1738. Třináctiletá Maria a devítiletý Petrus jsou tím pádem sirotky.

Dohled nad takovými sirotky a nad jejich případným majetkem měli určení poručníci. Nad sirotky ve městech měli dohled také konšelé a purkmistr daného města. V křesťanském pojetí byl jedním ze zaopatřovatelů sirotka jeho kmotr nebo kmotra. Je tedy možné, že poručníkem Petruse, protože děvčata se od 14 let považovala v té době za dospělá, byl jeho kmotr Petrus Bungerz z Bögen, dnes Boevange, vzdáleného 12 km od Clervaux nebo kmotra Margaretha Cannes z Fischbachu, vzdáleného od Clervaux 7 km. Tato Margaretha byla určitě příbuznou jeho zemřelé matky Odilie, rozené Cannelss, jindy uváděno Cannes.

Petrus Carges a Mariae Catharinae, rozená Pastetenbecker

Jak Petrus do roku 1751 žil nevíme, ale na tehdejší dobu se žení v poměrně pozdním věku necelých 30 let. Dne 11. listopadu 1751 se jeho manželkou stává Maria Catherine Pastetenbecker.

Nevěsta, která je jen o několik měsíců mladší než Petrus, se narodila 19. srpna 1728 v Kubornu, dnes části obce Rindschleiden. Jejími rodiči byly Philippus Pastetenbecker a Susanae, rozená Steges.

Zde v tomto kostele v Kubornu se Petrus a Maria Catherine vzali a zde byli také pokřtěny jejich děti. Jejich první dítě, dcera Elisabetha se narodila někdy v roce 1749, tedy ještě před jejich svatbou, druhá dcera Susanna se narodila 6. ledna 1752, tedy necelé dva měsíce před svatbou. Proč tomu tak bylo, dnes již nezjistíme, důvodem bylo většinou to, že rodiče nevěsty sňatku bránili, zejména proto, že dle jejich názoru by ženich nedokázal rodinu uživit.

Ale jak seznáme, musel uživit daleko širší rodinu, protože se jim postupně narodily další děti. V roce 1754 Christophorus, v roce 1755 Maria Elisabetha, v roce 1758 Nicolaus, v roce 1760 Joannes, první toho jména, ale s příjmením Kargers.

Originály matrik se nedochovaly, pouze opisy, a tak nejdříve tento opis, protože je zajímavé, že se jeho mladší bratr, přímý předek Kargerů z Červenky, se jmenuje stejně.

409) Lengens Anna Mar. f.l. Theod. et Wilwers Cath. ex Küb. 27.9.1760.
410) Kargers Joa. f.l. Petr. et Mar. Cath Pastetenbecker ex K 3.10.1760.
411) Thiines Mar. Cath

V roce 1763 se narodila Mariae Joana. Na tehdejší dobu, kdy byla vysoká dětská úmrtnost, je zajímavé, že se všechny děti dožily dospělého věku a oženily se či vdaly, s výjimkou Christophora, který zemřel ve věku dvaceti let v roce 1774.

Joannes Karger a jeho žena Mariana, rozená Chrudinová

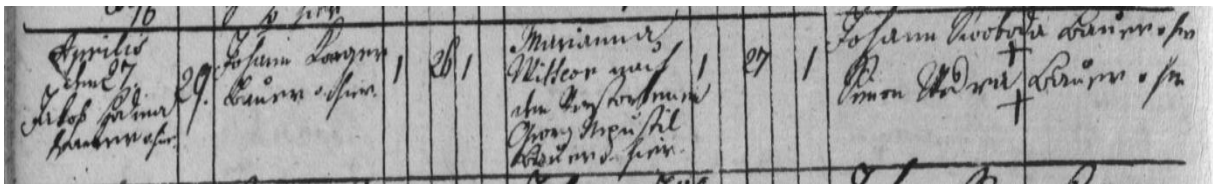
A dostáváme se k narození benjamínka a přímého předka rodu Kargerů, Joannese. Originály matrik se nedochovaly, pouze opisy, a tak nejdříve tento opis.

3.5.1766.

466) Karger Joa. f.l. Petri et Pastetenbecker Mar. Cath. ex Küb. 26.6.1766.
467) Majeri Joa. f.l. Math. et Wolter Barb. ex Küb. 1.8.1766.

*Než jsem dospěl k závěru, že Joannes Karger, narozený 26. června 1766 je přímým předkem Kargerů, „testoval“ jsem několik jmenovců z Moravy, vždy jsem však u nich našel další údaje, o jejich sňatku či úmrtí. Až u tohoto Joannese jsem konstatoval, že jeho jedinou stopou v lucemburských matrikách je záznam o jeho narození, což o jeho starším bratru (*3.10.1760) nelze říci, tam byly další záznamy o jeho sňatku a narození dětí.*

Takže „náš“ Joannes beze stopy mizí v Lucembursku a najednou „spadl z nebe“ při sňatku s vdovou Mariánou Nepustilovou, kterou si bere za ženu 27. dubna 1795.

Konzultoval jsem tento případ s kolegy amatéry i profesionální historičkou s tímto závěrem. Pokud nenajdu něco, co by vyloučilo, že se Johannes dostal z Lucemburska až do Červenky a pokud existují důvody, které ho vedly k tomuto kroku, pak je vše v pořádku. Protože jsem žádný důvod, který by vylučoval Joannesovo přestěhování na Moravu, nenašel, začal jsem se také zabývat důvody, které ho k tomu kroku mohly vést a s největší pravděpodobností také dovedly.

Nejdříve je třeba připomenout, že Lucemburské velkovévodství bylo od roku 1482 až do roku 1794 součástí Habsburského Nizozemí, přičemž od roku 1716 do uvedeného roku 1794 bylo v držení arcivévodky rakouského a nazývalo se Rakouské Nizozemí.

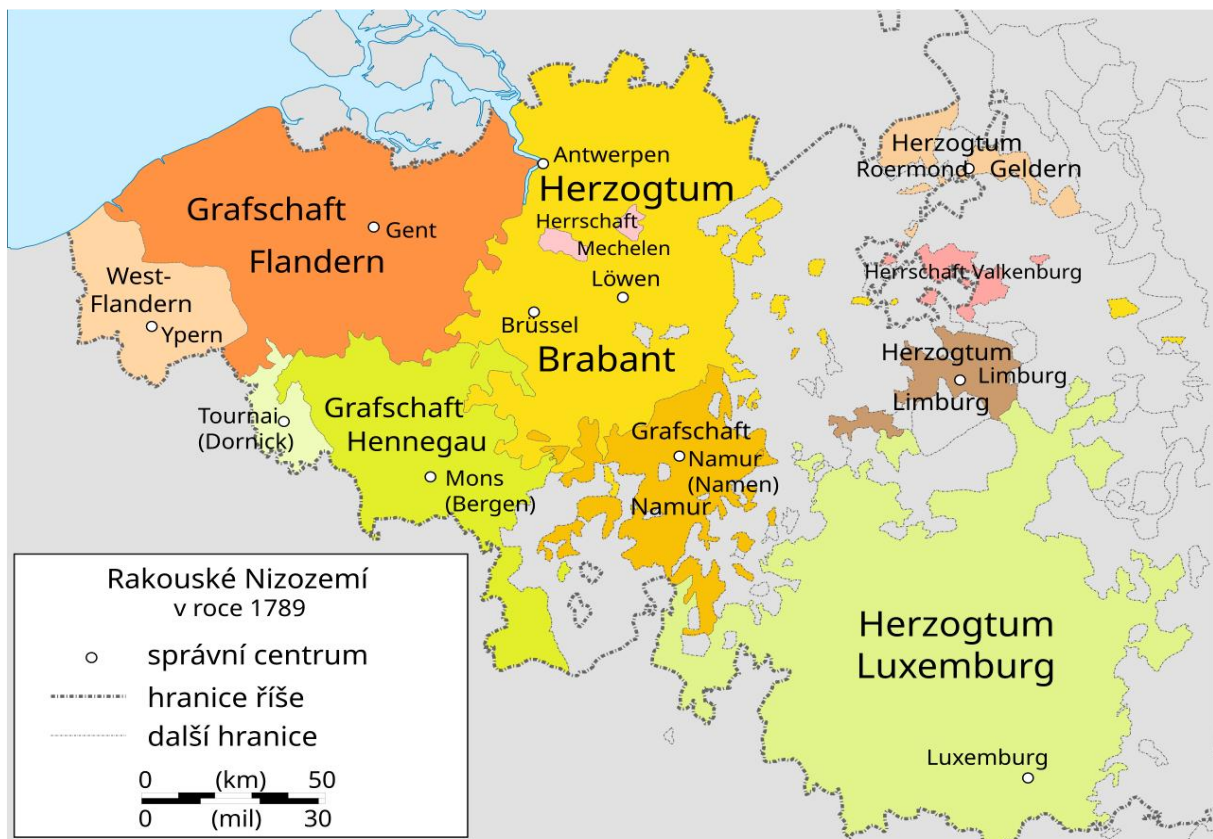
Velká francouzská revoluce, kromě toho, že znamenala konec absolutistické vlády, sebou přinášela také politický teror, pronásledování katolíků a odpůrců revoluce. Boje za Velké francouzské revoluce (1789-1799) se nevyhnuly ani Lucembursku. Roku 1793 byly sváděny bitvy o Arlon, vypáleno opatství v Orvalu a Clairefont. O dva roky později v roce 1795 už padlo celé Lucembursko do francouzských rukou.

V této souvislosti je zajímavé připomenout dva muže. Tím prvním je Blasius Columban, baron von Bender, který se v roce 1785 stal vojenským velitelem Lucemburska. Navzdory tomu, že mu v té době bylo 82 let, se aktivně zúčastnil války

první koalice, když osm měsíců bránil Lucemburk proti postupujícím silám revoluční Francie až do kapitulace města 1. června 1795. Zemřel na podzim 1798 ve věku 85 let v Praze. Tím druhým je Ludwig baron von Vogelsang. V císařské armádě sloužil od roku 1767, za zásluhy na potlačení povstání v Rakouském Nizozemí (dnešní Belgie) získal Řád Marie Terezie (1790) a povýšení do stavu svobodných pánů (1793). Během francouzských revolučních válek a napoleonských válek působil jako štábní důstojník a v několika bitvách se vyznamenal osobní statečností. V závěru své kariéry byl dlouholetým velitelem pevnosti v Josefově (1810–1822), kde také 28. června 1822 ve věku 73 let zemřel.

Tím nechci tvrdit, že Joannes měl s těmito pány cokoli do činění, ale vidíme, že vazby na Habsburskou monarchii a historické vazby na České království (Jan Lucemburský a Karel IV.) byly v Lucembursku poměrně silné a Joannes jistě věděl, do jaké země před pronásledováním katolíků odchází.

Rozhodování mu jistě usnadnil Patent o zrušení nevolnictví vydaný císařem Josefem II. dne 1. listopadu 1781, který byl v té době již před deset let v platnosti, a tak odcházel do podmínek, na které byl víceméně zvyklý ze svého rodného kraje, jak jsme se dočetli v předchozím pojednání na straně 3. Patent vyvazoval poddané z osobní závislosti na vrchnostech a zaváděl „mírnou poddanost“ neboli poddanství. Patent kromě jiného zaručoval poddaným právo vstupovat do manželství, stěhovat se a dávat děti na učení či do škol, a to bez souhlasu vrchnosti.

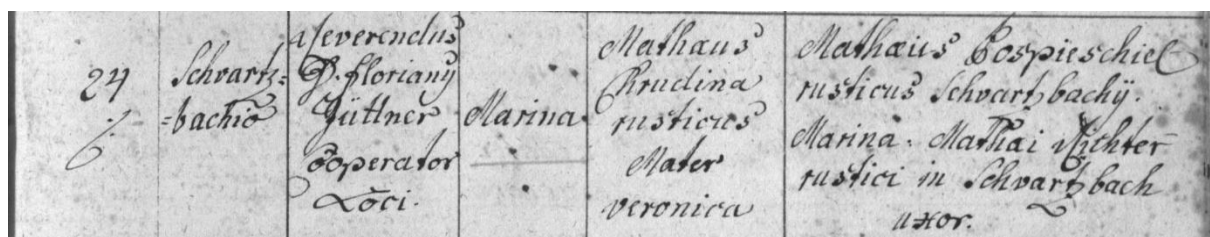
Mapkou Rakouského Nizozemí z roku 1789 jsem chtěl ukončit ukončili exkurzi do historie. Ale... Hlavou mi pořád vrtala otázka, proč a jak se Joannes Karger dostal právě do Červenky. Jsem přesvědčen, že jsem pravděpodobné vysvětlení našel.

Obec Červenka byla v té době součástí panství Úsov, které patřilo Lichtenštejnům, jmenovitě Janu I. Josefu, knížeti z Lichtenštejna. Ten pán byl v době, o které píšeme, tedy v roce 1790 povýšen do hodnosti plukovníka a velitele pluku Kinsky. Tento pluk byl v dubnu 1792, kdy začala tzv. Válka první koalice převelen do prostoru Rakouského Nizozemí, jehož součástí bylo také Lucembursko.

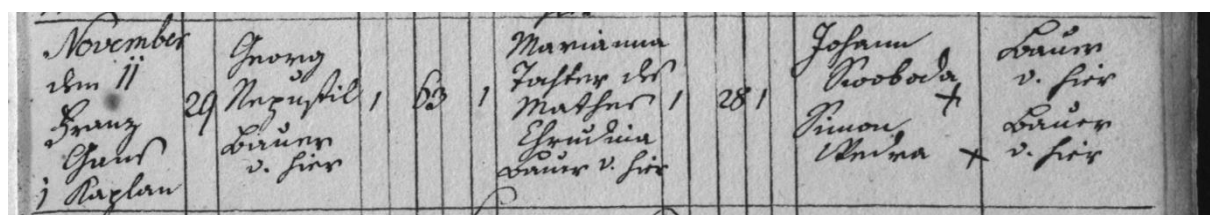
Joannes Karger se s největší pravděpodobností dostal s vojáky pluku do kontaktu, je možné, že se stal i jeho vojákem. Pluk Kinsky pak proti francouzským vojskům bojoval až do konce června 1794...

Vidíme, že je vždy důležité vidět osudy našich předků ve vztahu k „velkým dějinám“, v případě Joannese to však platí nejméně dvojnásobně.

Tedy po tomto poměrně dlouhém, ale nutném exkursu do dějin, se vracíme k Marině či Mariáně Chrudinové, která se v Červenci narodila 24. srpna 1768. Jejími rodiči byli rolník Matěj Chrudina a jeho manželka Veronika.

Mariána se poprvé vdala, spíše se sluší napsat, byla provdána, dne 11. 11. 1793 za vdovce Jiřího Nepustila z č. p. 29 v Července, který ovdověl dne 7.7. 1793.

Pan kaplan Mariánu v matričním zápise učinil o dva roky starší, ve skutečnosti ji bylo teprve 26 let. Uběhl rok a dva měsíce a Jiří Nepustil 3. září 1794 ve věku 64 let umírá na souchotiny, jak se dříve říkalo široce rozšířené nemoci tuberkulóze.

Jako by sama prozřetelnost Joannesovi přichystala nevěstu. Joannes, řekejme mu nyní již Jan, se však s mladou vdovou neusadil v č. p. 29, to již bylo od 8.11. 1787 majetkem Jana Nepustila syna Jiřího Nepustila.

Jan Karger, ještě před svatbou, dne 1. března 1795, kupuje v Července stavení č. p. 38 a pozemky k němu náležející za 1 220 zlatých, zde je jeho příjmení uvedeno jako

Korger. Ke koupi jistě přispělo 200 zlatých, které mladá vdova Marina Nepustilová obdržela dle závěti Jiřího Nepustila, kterou učinil ještě na smrtelném loži v den svého úmrtí.

Erinnere dich des Johann Korger
 Und wie zu wissen sind Opaueintigen Gmünd
 fimmert jedermanniglich Kapitz ist laut von in
 12 VIII dal 105 inlebe

seiner allson wird sein Lutz in An...
 ynd und Kayal Post ist in min
 von besintom Kauf, Tinn
 von 1200 für Page für Lutzsond
 zu wünschend zu wenig Geldson

Leitung
 Von 200 für Page zweihundert Gulden welche ist fud...
 geschuldeten Vermögen Testament No 20 von 1774 ein...
 für Johann Jakob Korger als ein Gmünd Gmünd...
 gaaß Gelder und ein Johann Korger litz Kapitz in Gmünd
 bei sub No 29 fimmertindem geschuldet das berr und
 nichtig von dem Johann Korger litz ungeschuldet fud...
 dazumal von dem in Gmünd ist ein 200 für...
 als Johann Jakob litz Kapitz gelijft worden...
 zu wünschend Gmünd manne vob... und von geynd
 eigenschindige Untert... Di gessend ab der Amt...
 zu helfen von 1774 16 1774
 Johann Jakob Korger
 Johann Jakob Korger
 von, von Gmünd
 in Gmünd

Zde mi dovoluete malou odbočku. Mým dřívějším koníčkem byly nativní horoskopy, tedy popis povahy lidí dle data jejich narození. Není to žádné šarlatánství, ale tisíciletími prověřená věda. Ne nadarmo se říká, měl osud vepsán ve hvězdách. Ale na nás pak záleží, jak s tím, co nám „sudičky nadělili do kolébky“ dokážeme zacházet neboli, dá se hrát i vyhrát se špatnými kartami a naopak.

Takže z nativního horoskopu Jana Kargerera vybírám. Obvykle si volí povolání v oblasti mechaniky, elektroniky nebo v jiném technickém směru. Má v oblíbě pohodlí a luxus. Upřednostňuje hezké prostředí, dobré jídlo a rád žije v hojnosti. Proto jsou peníze pro něho tak důležité. Je inteligentní a většinou má dobrý organizační talent. Zrozenec překypuje energií a má silnou konstituci. Zrozenec miluje studium, ale také rád cestuje. Jeho zvědavost a hlad po nových poznacích jsou nenasytčné. Chce poznávat cizí země a jejich kultury. Neklid a touha cestovat a prožít dobrodružství jsou pro zrozence charakteristické.

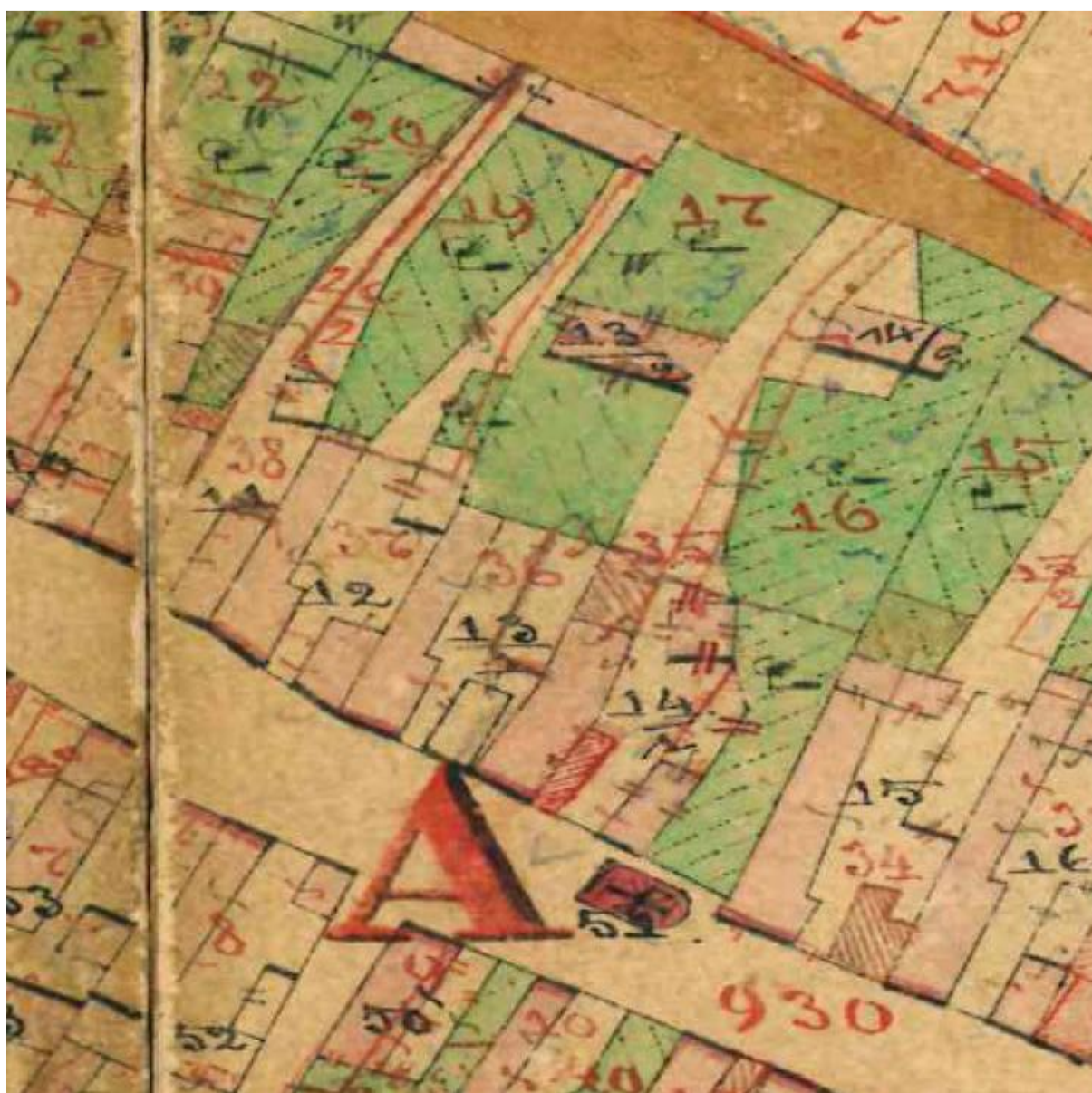
Co k tomu dodat? Snad jenom to, že tato charakteristika platí i pro Standu Kargerera (nar. 5. 1. 1969), alespoň jak jsem měl možnost ho poznat, ale já se v lidech většinou nemýlím...

Když píši tyto řádky, napadá mě, že jsem ještě neobjasnil význam příjmení Karger. Původ příjmení Karger je ze středohornoněmeckého přídavného jména karg = chytrý, lstivý, silný. Já bych s tím souhlasil a vůbec bych se nebránil tomu významu lstivý, vždyť nevíme, co všechno musel Joannes, poté Jan, Karger učinit, aby se dostal do bezpečí v Července na panství Lichtenštejnů. Vzal svůj osud do svých rukou. To umí pouze silní lidé a takovým Jan určitě byl.

Uvádím, že Jan zakoupil stavení č. p. 38. Ale díky zvědavosti Standy, který porovnával polohu domu vůči kapli svaté Pavlíny, jsem pátral dál a zjistil, nejdříve odhadem a poté i díky laskavosti paní Dagmar Zlámalové z Katastrálního úřadu pro Olomoucký kraj, že tento dům byl přečíslovan, rok není znám, na KÚ mají listiny až od roku 1931, ale v roce 1932 mělo stavení již nové číslo popisné 43, takže přečíslování odhaduji někdy mezi lety 1890 až 1930. Přečíslování v těchto letech není obvyklé, a ve své genealogické praxi jsem se s tím setkal poprvé. Také dnes má tento dům popisné číslo 43 a vy jste měli možnost jeho dnešní podobu spatřit na předchozí straně.

Zde na katastrální mapě, zasláné z KÚ vidíme dům č. 38 (červené číslo) na stavebním pozemku č. 11 (černé číslo) a dole kapli (červený objekt označený křížem hned vedle velkého písmena A).

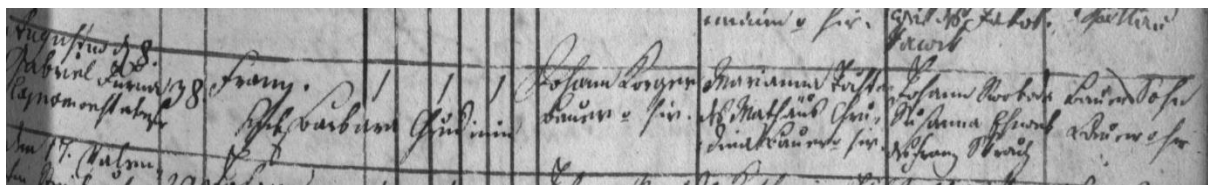
Mariána v prosince 1795 porodila Janovi syna, který byl dne 22. prosince pokřtěn jménem Jan v Kostele svatého Marka na náměstí v Litovli, do jejíž farnosti Červenka přináležela a přináleží až do dnešních dní. Za zaznamenání stojí, že se prvorozený syn narodil osm měsíců po svatbě, ale to opravdu ani tehdy nebylo nic výjimečného.

Ukažme si tedy překrásný vnitřek Kostela svatého Marka v Litovli, kde se odehrávaly křty, svatby, biřmování a pohřby celých generací rodu Kargerů a kam také všichni docházeli na bohoslužby.

Teprve v roce 1862 byl v Červecce dokončen a vysvěcen kostel, zasvěcený jako jediný v České republice svatému Alfonsovi (Alfons Maria z Liguori).

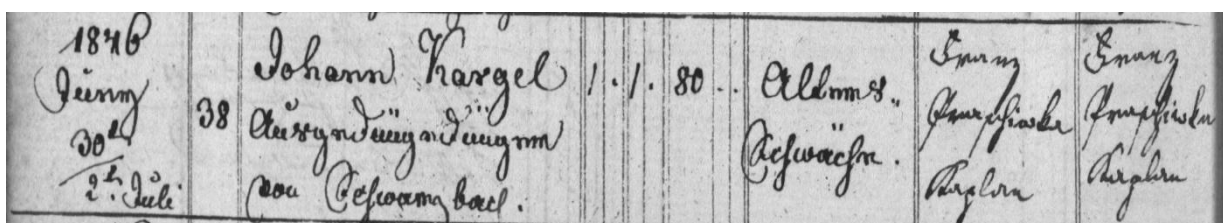
Dne 8. srpna roku 1797 byl dalším přírůstkem do rodiny František, přímý předek větve rodu Kargerů, kterou od roku 1695 sledujeme.

Jeho dalšími sourozenci poté byli Blažej (nar. 3. 2. 1799), Anna (nar. 10. 4. 1801) a Jan Jiří (nar. 17. 4. 1808), který umírá 10 dní po porodu.

Víme již, že Joannes, tedy později Jan Karger, z Lucemburska odešel v době, kdy začaly francouzské revoluční války (1792–1802). On tehdy odešel a jistě netušil, že se ještě někdy v životě s válkou a francouzskými vojáky setká. Ale stalo se tak v období napoleonských válek. Napoleonské války byly sérií válečných konfliktů mezi lety 1803 až 1815, následující po revolučních válkách, které skončily roku 1802. Napoleonské války skončily porážkou Napoleona I. v bitvě u Waterloo 18. června 1815 a druhou pařížskou mírovou smlouvou.

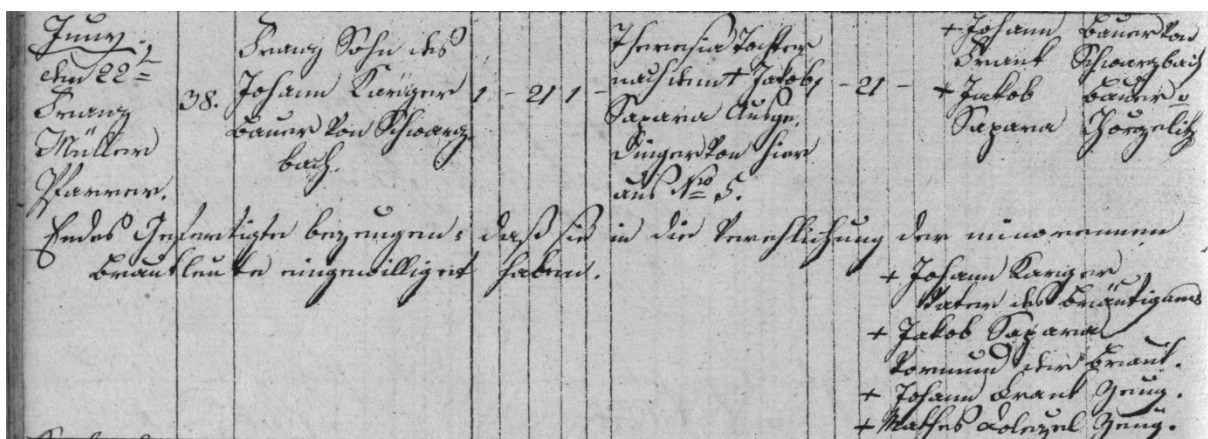
Například před chystaným střetem u Slavkova bylo v okolních vesnicích na Litovelsku živeno v selských usedlostech na 5 tisíc rakouských jezdců včetně jejich koní. Navíc dne 6. prosince 1805 po bitvě Tří císařů, kdy byla u Slavkova poražena spojenecká vojska, dorazilo do Litovle část Napoleonovy lehké jízdy a vynutila si na městu výpalné. Vedle toho zemřelo na začátku roku 1814 ve špitálu v Litovli 45 francouzských zajatců z bitvy u Lipska. Posledním dozvukem napoleonských válek byl průchod ruského armádního sboru o síle 36 000 mužů Litovlí v roce 1815.

Jan Karger, zde ho vidíme napsaného jako Kargel, umírá 30. června 1846 a do země byl uložen 2. července. Jeho manželka Mariána ho jistě přežila, protože v matričním zápise je zapsán jako výměnkář (Ausgedindenger) a ne jako vdovec. Záznam o jejím úmrtí se mi však nepodařilo nalézt, je možné, že poté žila a zemřela u některého svého potomka v jiné farnosti.

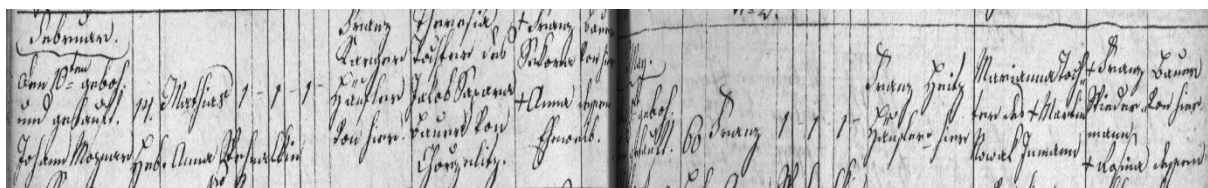
František Karger a jeho žena Tereza, rozená Sapárová

Z předchozího víme, že se František narodil 8. srpna 1797. Doba jeho dětství a dospívání byla zároveň dobou válek, které byly popsány v předchozí kapitole. Za ženu si 22. června 1818 bere Terezu, narozenou 21. září 1796, dceru v době sňatku již zemřelého Jakuba Sapáry z Chořelic č. p. 5. Protože od 1. ledna 1812 byl věk plnoletosti podle Všeobecného zákoníku občanského stanoven na 24 let (a bylo tomu tak až do roku 1919), museli souhlas se sňatkem vyjádřit otec Františka Jan. Za zmínku stojí, že je zde dvakrát napsán jako Kariger, což nás nepřímo ubezpečuje o jeho původu, protože to byla jedna z variant, jak byli Kargerové v Lucembursku uváděni (Carier, Keriger, Carius, Karger, Kariger, Carger). Nevěstě pak dal souhlas k sňatku její poručník (Vormund) Jakub Sapára, což byl jistě její starší a plnoletý bratr. Dále zde vidíme podpis dvou svědků (Zeuge).

Jejich prvorozený potomek, syn František, se narodil 17. listopadu 1819. To již bydleli v popisném čísle 14. K mému ulehčení je popisné číslo tohoto domu z roku 1834 souhlasné s popisným číslem dnešním.

František zemřel ve věku jednoho měsíce dne 18. prosince, jako příčina úmrtí byl uveden Frais, tedy psotník či božec, což je zastaralý název choroby, uváděný jako příčina úmrtí u malých dětí. Jednalo se pravděpodobně o tetanické křeče (tedy křeče způsobené většinou nedostatkem vápníku, popřípadě hořčíku) spojené s bezvědomím. Vzhledem k nízké úrovni medicínských znalostí byly jako psotník zpravidla označovány jakékoliv křeče, které vedly k úmrtí dítěte v raném věku.

Jak vidíme na předchozí straně, dne 10. února 1821 přišel na svět syn Matěj, přímý předek linie, která vede až ke Stanislavům I., II. a III. Z matričního zápisu o narození a křtu vyplývá, že se Matěj narodil 10. února 1821 a ve stejný den byl i pokřtěn. Dále vidíme, že byl otec František zapsán jako Häusler, tedy domkař. Tomu pak odpovídá malý rozsah polností, které v katastru obce Červenka patřily k domu č. p. 14, a které vidíme na následujícím snímku z mapy Stablního katastru. Pozemek č. 485, patřící majiteli č. p. 14 je v pravé části a vidíme, že došlo posunutí horního a dolního dílu mapy, protože ani hnědá cesta nenavazuje.

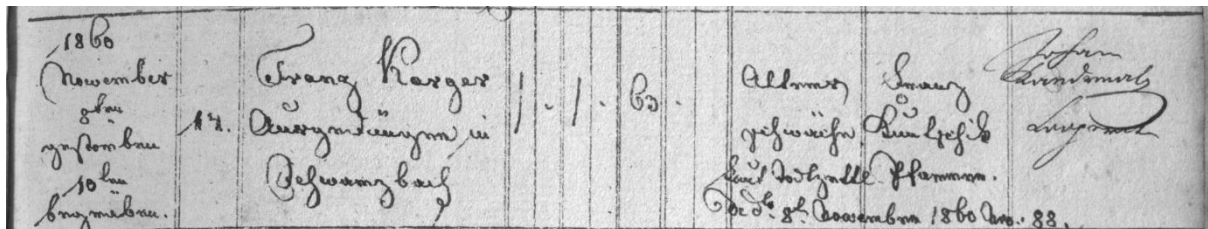
Dne 14. března 1823 se rodičům Františkovi a Tereze narodila dcerka Anna. Anička zemřela 1. ledna 1825 na tuberkulózu ve věku necelých dvou let.

Další potomek, syn Jakub přišel na svět až za dlouhých 11 let 8. dubna 1834. Nechci spekulovat, ale podle tehdejších poměrů bylo obvyklé, že žena rodila průměrně jednou za 2 až 3 roky, takže je vysoce pravděpodobné, že Tereza vícekrát plod nedonosila a potratila.

Za zmínku jistě stojí epidemie cholery, která zasáhla Moravu i Čechy v roce 1849, jenom v Července od října do prosince na cholera umřelo 24 osob, od nejmenších dětí

až po staré lidi. Rodinu Františka Kargerera tato epidemie nezasáhla, respektive nikdo z nich na nemoc nezemřel.

Hlava rodiny, František Karger, umírá ve věku 63 let dne 8. listopadu 1860 a byl pohřben dne 10. listopadu.

Jeho manželka Tereza ho určitě přežila, protože však matrika zemřelých v Července je přístupná pouze do roku 1865, datum jejího úmrtí neznáme.

Ve všech matričních záznamech jsme zatím viděli název vesnice, kde se děj odehrává od roku 1795, uvedený jako Schwarzbach. V prvním písemném dokladu z roku 1287 je vesnice jmenována německým jménem Schwarzbach ("Černý potok"), které se v němčině užívalo až do 20. století. Česky je jméno vesnice doloženo až z roku 1616 jako Černá či Černé. Lidově se do 20. století užívalo ve vsi samotné jméno Černé (v nářeční podobě Černý). Původní jméno vesnice asi bylo Čermná nebo Čermné od přídavného jména čermný - "červený". V polovině 19. století se v písemných pramenech objevuje podoba Červinka, o něco později (nejpozději v roce 1872) upravená na jméno Červenka.

Matěj Karger a jeho žena Viktorie, rozená Šajová (Scheu)

Již jsme se dozvěděli, že se Matěj narodil a byl pokřtěn dne 10. února 1821. Protože se ne všechny matriky z litovelské farnosti dochovaly, v jiných případech někdy ještě nejsou k dispozici, nemohl jsem dohledat záznam o jeho svatbě s Viktorií Šajovou (Scheu). Ta se dle soupisu obyvatel z roku 1890 narodila 15. prosince 1825 v Šumperku. Ze zápisu o narození jeho vnuka Adalberta víme, že byl fúrstlich drab, tedy knížecí dráb na velkostatku v Novém Dvoře, který je dnes částí Červenky.

V době, kdy se manželům narodila první dcera Mariána, tedy v roce 1848, se odehrávaly přelomové historické děje. Pro venkovský poddaný lid bylo asi nejdůležitější zrušení poddanství, které v Rakouském císařství vyhlásil 7. září 1848 císař Ferdinand I. na návrh říšského sněmu. Jelikož většina půdy byla majetkem vrchnosti, bylo třeba ji vykoupit. Poddaní ovšem nemuseli zaplatit celou částku za své pozemky najednou, nýbrž měli možnost postupně si rozvrhnout splátky až na 20 let.

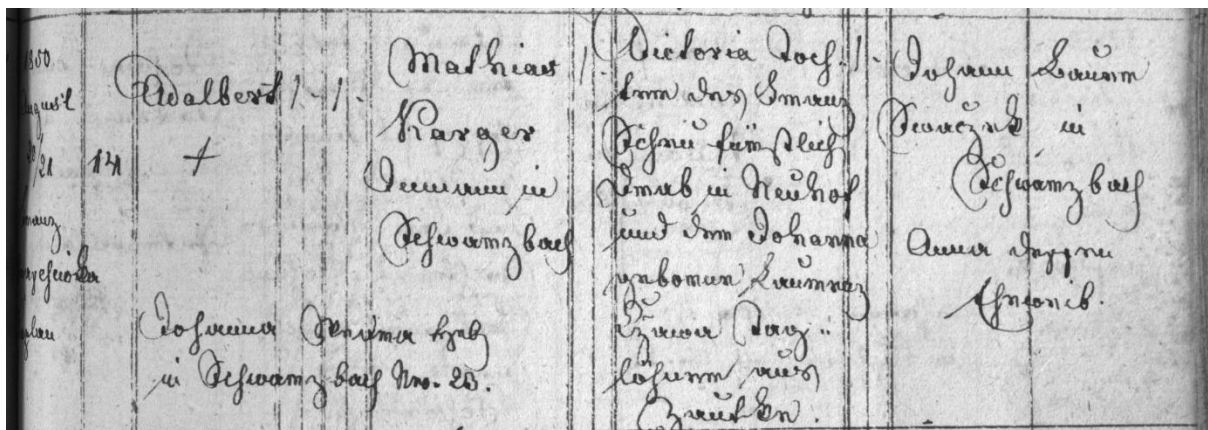
Co se týče Mariány, její narození jsem v matrice nemohl najít, berme tedy za bernou minci soupis obyvatel domu č. p. 14 z roku 1869. kde je Mariána uvedena.

Příjmení (dříve jméno)	Jméno, totiž jméno rodné (příjmení), jméno křestní, příjmení a řád šlechtický.	Pohlaví	Rok narození	Náboženství	Stav rodinný	Povolání nebo zaměstnání	Místo narození	Příslušnost	Přilomný	Nepřilomný	Přípomnutí
1	Matěj Karger	muž	1821	katolický	svobodný	řemeslník	Červený	číslo			
2	Viktorie Šajová	žena	1825	katolická	svobodná	řemeslnice	Šumperk	číslo			
3	Mariána	žena	1848	katolická	svobodná	řemeslnice	Červený	číslo			v Šumperku
4	syn Albert	muž	1850	katolický	svobodný	řemeslník	Červený	číslo			
5	Lucie	žena	1853	katolická	svobodná	řemeslnice	Červený	číslo			
6	syn Jan	muž	1855	katolický	svobodný	řemeslník	Červený	číslo			v Červeně
7	syn Antonín	muž	1858	katolický	svobodný	řemeslník	Červený	číslo			
8	Anna	žena	1861	katolická	svobodná	řemeslnice	Červený	číslo			
9	Anna	žena	1863	katolická	svobodná	řemeslnice	Červený	číslo			

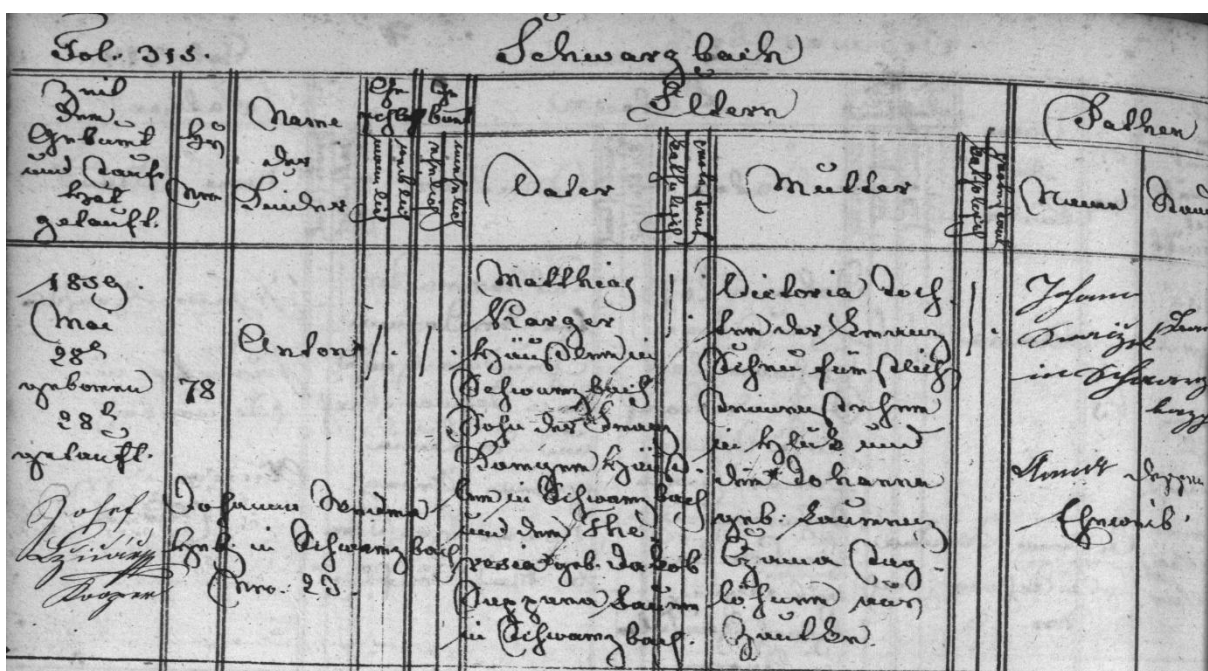
Každopádně však víme, že dne 20. srpna 1850 se jim narodil prvorozený syn, pokřtěný Adalbert, později uváděný jako Albert.

Jeho otec Matěj je zde uveden jako Inmann, tedy podruh, dnes bychom řekli nájemník v čísle popisném 14, tedy v domě, který patřil Matějovu otci a Albertovu dědovi Františkovi.

Prohlédněme si matriční zápis o narození Adalberta, který nám pomohl lépe identifikovat matku Viktorii.

Dcera Ludmila se narodila 11. září 1853, to však již v chalupě č. 17, jejímž vlastníkem byl jistý Josef Jorda a Matěj zde tedy byl také v nájmu. Zde se narodil také další syn Jan, a to 13. července 1855.

Z dalšího matričního zápisu vidíme, že do rodiny přibyl v sobotu 28. května 1859 syn Antonín. Ale dozvídáme se z něj důležitou informací, že Matěj je zde označen jako Häusler, tedy domkař na č. p. 78.

Dne 12. prosince 1861 se manželům Matějovi a Viktorii narodila dcera Anna a dne 12. srpna 1864 dcera Filoména.

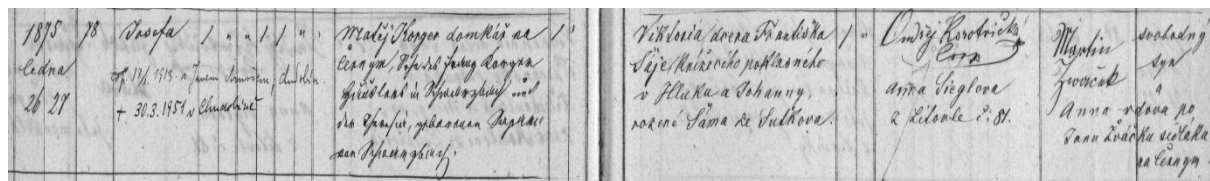
Do života obyvatel Čech a Moravy a samozřejmě také Červenky, zasáhla prusko-rakouská válka, která začala koncem června 1866 a po tragické porážce rakouských vojsk u Hradce Králové a po soustředění ustupující rakouské armády byla vojska

nasměrována na nejkratší cestu k Vídni. Jejich ústup však Prusové sledovali. Podstatná část rakouských vojsk se přesunula 11. 7. k Olomouci, kam se blížila i pruská 2. armáda pod velením korunního prince. Pruskou snahou bylo rakouský přesun k Vídni znesnadnit a zmocnit se v Přerově železnice a telegrafu. Vojska se pak střetla v bitvě u Tovačova a Dubu nad Moravou dne 15. 7. 1866

Proč o tom mluvím? Protože se spolu s postupujícími pruskými vojsky se po celé Moravě a po větší části Čech šířila cholera. Uvádí se, že na území habsburské monarchie zahubila cholera asi 120 000 lidí. Nejvíce byla postižena Morava, kde zemřelo 50 000 obyvatel, a dále Čechy, kde si cholera vyžádala 30 000 obětí. Na tuto nemoc také zemřelo více jak 6 500 pruských vojáků.

Matrika zemřelých za Červenku od roku 1866 je dosud uložena na matričním úřadě, a proto není k dispozici v digitalizované podobě, avšak podíval jsem se do matriky za Litovel v roce 1866 a slova jako cholera a tyfus se v příčině úmrtí objevují velice často od počátku srpna do poloviny října 1866, takže není pochyb, že také obyvatelé Červenky byly postiženi tímto důsledkem prusko-rakouské války.

Uplynulo devět let, a do rodiny přišel další přírůstek, pravděpodobně již nečekaný.

Dne 26. ledna 1875 Viktorie ve svých devětačtyřiceti letech porodila holčičku a ta hned následující den byla pokřtěna jménem Josefa. A protože jsme se o Josefě dozvěděli díky My Heritage více, sdělíme to čtenáři hned v této kapitole. Josefa se vdala 17. září 1894 za Josefa Milčického z Červenky č. p. 97 a tam se jim narodilo pět dětí, z nichž 3 umřeli v dětském věku. Josef Milčický umírá předčasně 21. ledna 1905 ve věku 35 let. Po osmi letech se Josefa Milčická vdává podruhé dne 13. ledna 1913 za Jana Arnoše z Chudobína. Josefa zemřela ve svých 76 letech dne 30. března 1951. Nejmladší dcera Josefy z prvního manželství, Marie Milčická, provdaná Otavová, narozená 8. září 1901 se dožila 85 let.

Vraťme se však nazpět, a to nejdříve do roku 1880, kde je v soupisu obyvatel ještě uveden otec Matěj. V roce 1890 (kde jsou v soupisu uvedeni jako Kargelovi) je již Viktorie vdovou, v jednom bytě bydlí její syn Antonín s manželkou a čtyřletým synem, ve druhém bytě pak Viktorie s dvěma dcerami, Filoménou a Josefou.

V tomto záznamu vidíme rodinu Alberta. Zajímavé je, že k malému Josefovi měli třináctiletou chůvu Mariánu z Loštic. Vidíme také, že Albert pracoval jako nádeník na dráze a jako obcovací řeč je uveden jazyk moravský.

Domek č. 50 (červené číslo je málo zřetelné) je na parcele č. 86 (černé číslo). Protože na protější straně se čísla neměnila, tvrdím, že tento dům má dnes číslo popisné 94 v ulici Vítězná a je přímo naproti č. p. 68.

Do rodiny pak postupně k Josefovi přibývali sourozenci: dne 16. února 1883 Anna, dne 18. ledna 1886 František, dne 13. listopadu 1888 Josefa, dne 11. listopadu 1993 pak Marie.

Kromě radostných chvílí jsou v životě i ty smutné. Josefa umírá ve věku deseti let dne 21. května 1899.

Albert Karger, umírá dne 2. července 1907 ve věku nedožitých 57 let na rakovinu žaludku. Úmrtní list, který byl vystaven v roce 1936, kromě jiného definitivně potvrzuje, že jsem číslo domu 94 určil dle mapy správně.

Marie, nejmladší dcera Alberta a Františky umírá v 16 letech 24. července 1910.

Vdova Františka Kargerová, rozená Klaiblová, umírá ve věku 75 let dne 12. června 1931.

Čís. j. 449
 Země moravskoslezská
 Polit. okres Litovel
 Soudní okres: Litovel

Republika československá
 Arcidiecéze olomoucká
 Děkanství *litovelské*
 Řím. katol. fara *Litovel*

Úmrtní list.

Číslo osazku 915/36
 Číslo děláku a čísl.

zdejší úmrtní knihy Sv. *IV* list *142* dosvědčuje se tímto úředně, že
 v (osada, ulice, č.) *Červenec č. 94*
 dne (vypíš) *července června* tisíce
deset set *stodm* (číslicemi) *3076.1907*
 příčina smrti *rakovina žaludku*
 zemřel , a dne (i rok) *2. července 1907*
 v (hřbitov) *Litovel* důst. pánem
Kooperatorem Josefem Kargerem pochován byl
 Rodní a křestní jméno *Karger Albert*
 Stav, povolání, bydliště atd. (jako v matrice) *ženatý, polník v Červenec, syn*
Uháčeje Kargra, podniky v Červenec a jeho manželky
Antonie, rozené Šlechty

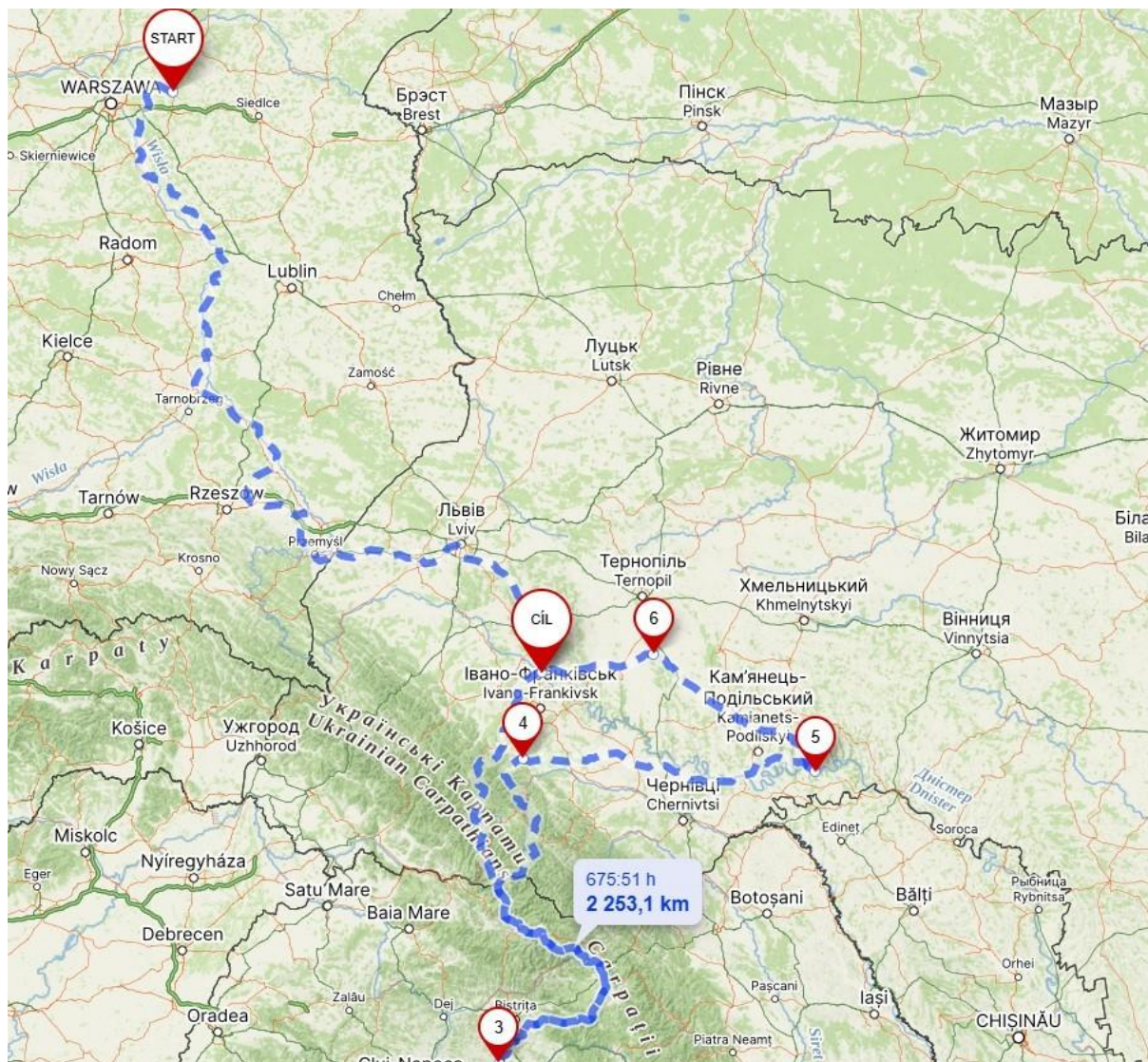
Náboženství: *řím. katolické*
 Věk: *narozen 30. srpna 1850,*
 Rodiště: *Červenka.*
 Poznámka:

Potvrzuje vlastnoručním podpisem a razítkem úředním:
 Řím. katol. farní úřad v *Litoveli,* dne *7. května* 1936.
Jan Coufal,
 farář.

2000 24 Lidové závody tiskářské a nakladatelské, spol. s r. o.

6.-12.9. 1915 bitva na řece Seretu

říjen 1915-květen 1916 statická fronta ve východní Haliči

Tato mapka ukazuje přibližné pohyby 93. pěšího regimentu od února 1915 do května 1916. Z mapky je vidět, že velkých územních zisků na východní frontě 93. pěší pluk nedosáhl, ale lidské ztráty byly veliké. Jenom od února do října 1915 z celkového počtu více jak 3000 vojáků činily ztráty v důsledku úmrtí více jak 1000 mužů, tedy jednu třetinu! Takže Josef Karger si svoje v té Velké válce prožil a díkybohu přežil.

V červnu 1916 ho nacházíme v Krakově, poté je poslán dne 18. července 1916 jako strojník mlátičky (Dreschmaschinist) domů, nejdříve do konce roku 1916, což bylo postupně prodlužováno až do konce roku 1917. To byla určitě zásluha starosty Františka Sovy.

Ale koncem roku 1917 se zase ozvali vojenští páni, a tak se musel znovu hlásit dne 1. ledna 1918 u svého 93. pěšího pluku k pokračování vojenské služby. Odtud Josefa Kargera 18. února 1918 poslali ke 2. rotě leteckého školního praporu (K. u. K. Flieger

Když se Stanislav doučil, podnikali společně. Stanislava ještě čekala vojna. Tu prožil v letech 1925 až 1926 jako letecký mechanik ve Vajnorech u Bratislavy a ve Kbelích u Prahy. Když by Stanislav na vojně, Josef koupil další pozemek a lícní soustruh na velké průměry, což jim přinášelo další zakázky. Pořídili si také dva motocykly (BSA a Sarolea), takže jim kromě černého řemesla učarovala také vůně benzínu. Josefovým velkým celoživotním koníčkem byla také myslivost.

Ještě před 2. světovou válkou se Stanislav oženil, jeho vyvolenou se stala Julie Potůčková z Horních Dubňan u Moravského Krumlova. Na svatbu jelo veškeré příbuzenstvo do Horních Dubňan vlakem, pouze Josef na motocyklu. Motocykl ho ale při startování „kopnul“ tak, že na svatbě otec ženicha chyběl. Dne 22. června 1938 se mladým manželům narodil syn Stanislav, druhý toho jména. Další potomci se jim narodili až po dlouhé době, Jan v roce 1950 a Ludmila v roce 1953.

To však již byl s podnikáním konec, dílnu zabralo družstvo. Josef byl již v důchodovém věku a jeho syn Stanislav I. musel dojíždět do STS v Haňovicích.

Stanislav II. po základní škole vystudoval strojní průmyslovku a nastoupil do Československých automobilových oprav v Praze-Vršovcích. Dálkově poté vystudoval strojní fakultu ČVUT. To již jeho děda Josef nebyl mezi živými, zemřel v roce 1965. Stanislav II. se oženil s Janou Kachyňovou, která byla také rodačkou z Červenky, ale mládí prožila ve Velkých Bílovicích. Bydleli v Kostelci nad Černými lesy a dne 5. ledna 1969 se jim v Českém Brodě narodil syn Stanislav, třetí toho jména.

Stanislav II. je uznávaným odborníkem na staré automobily, jeho zasvěcené články vycházely v časopise Svět motorů, založil rodinnou sbírku veteránů, kterou jeho syn Stanislav III. rozšířil. Tomu se navíc renovace veteránů stala profesí.

Na závěr jenom dodám to, co se nevešlo do úvodu. Rodokmen Kargerů jsem začal zpracovávat, protože je Standa kamarád mého staršího syna Ondry, jehož koníčkem jsou také stará auta. Jak se laskavý čtenář dočetl, dostal jsem se s rodokmenem až do Lucemburska a se Standou jsme se během doby mého pátrání také skamarádili.

V Úpici 7. ledna 2025

Obrazová příloha:

Praděda Josef, prababička Žofie a Stanislav I, v roce 1912 na svatbě starosty Františka Sovy – Josef vlevo nahoře, Stanislav a Žofie přímo pod ním

Skupinové foto z Vajnor vletech 1925-6 – Stanislav I. úplně vlevo s vrtulí

Stanislav I. v letech 1. světové války

Stanislav I. - maturitní foto

Josef Karger na lovu začátkem šedesátých let

*Zleva nahoře: otec Stanislav II., děda Stanislav I., babička Julie, praděda Josef,
Zleva dole: prababička Žofie, sourozenci Stanislava II. - sestra Lidka a bratr Jan*